

dat ook de kleeding erg meeviel, dit in tegenstelling met wat RENES in December te Pasar Minggoe ervoer. Het is dus zeer aannemelijk, dat enkele maanden van orde en rust en Europeesche bestuurszorgen voldoende waren geweest om veel te verbeteren. Van de 9605 patiënten, van wie hieromtrent aantekeningen werden gemaakt, verkeerden 86 pCt. in een goeden voedingstoestand, 11.8 pCt. in een matigen en slechts 2.2 pCt. in een slechten. Deze laatsten kregen de eerste dagen brood met vleesch of visch; later kregen de polycliniken de beschikking over een partij blikken corned beef, melk, legerbiscuits en havermoutpap, verstrekt door „Holland helpt Indië”. Vitaminetabletten werden met kwistige hand uitgedeeld, waar hiertoe aanleiding bestond.

Nu het gebied van Buitenzorg tot Bandoeng steeds meer van extremisten wordt gezuiverd, zal zich weldra een keten van mobiele teams vormen langs dezen weg. Dit werk zal nog groote uitbreiding vereischen; gebrek aan personeel en vooral ook aan artsen zal de leiding voor groote problemen plaatsen.

Ir. P. J. WILLEKES MAC DONALD en prof. dr. L. G. M. BAAS BECKING geven in een kort naschrift met behulp van een graphische voorstelling (die niet zoo heel erg gemakkelijk te lezen is) de statistische bewerking der door PENRIS behandelde gegevens.

E. SLUITER

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen

★

SERUMHOEVEELHEDEN BIJ DIPHTHERIE EN ZAAANLANDSCH STELSEL

Collega JAMES meent, dat „het Zaanlandsche” systeem, onder andere te Utrecht toegepast, waarbij de medicus moet bijpassen indien hij boven een bepaald algemeen gemiddelde komt bij het voorschrijven van medicijnen”, mede oorzaak kan zijn van het toedienen van te weinig serum bij diphtherie.

Ik kan het Zaanlandsche stelsel zuiveren van die blaam. Immers, toen de ontwerper, wijlen mijn voorganger, collega DE GOEJE, dit stelsel in 1929 bij het Alg. Afd. Ziekenfonds Zaanland invoerde, bepaalde hij uitdrukkelijk, dat sera, vaccins, insuline, salvarsan, en dergelijke buiten de berekening zouden blijven en dit is nog zoo.

Indien men in Utrecht of waar dan ook van dezen regel is afgeweken, dan draagt het toegepaste systeem ten onrechte den naam: „Zaanlandsch stelsel”: het is daarvan slechts een ontaarde bastaard.

J. J. VAN DER HORST

Voorzitter A. A. Z. Zaanland

ULCUS VENTRICULI NA EEN RECHTSTREEKSCH TRAUMA

Naar aanleiding van de bovenstaande mededeeling van collega DE GROOD in het N.T.v.G., no. 2 1947, veroorloof ik mij de volgende opmerking:

Het komt mij voor, dat de conclusie, als zou de beschadiging van het maagslijmvlies bij den mensch niet zoo vlot genezen als bij dieren, welke conclusie naar aanleiding van dit geval gemaakt wordt, allerm minst is bewezen. Ook de meening, dat door een trauma een echt ulcus kan ontstaan (slotzin) lijkt mij betwistbaar. Schrijver zegt, dat door het letsel een beschadiging van de maagmucosa zal zijn ontstaan. Hij geeft ook een beschrijving hoe hij zich dit voorstelt. Dit alles is zeer aanvaard-

baar. Doch het is waarschijnlijk te achten, dat hier niet alleen de mucosa beschadigd is, doch ook de verdere lagen van den maagwand. Immers, er is sprake van inklemming tusschen de ingedrukte borstkas en de wervelkolom. Daarbij zal toch zeker niet alleen de mucosa beschadigd zijn. Er is een defect ontstaan, dat men niet met een kenmerkend ulcus ventriculi mag vergelijken. Een anatomisch onderzoek in het gebied van de perforatie ware noodzakelijk geweest. Dan had kunnen worden uitgemaakt in hoeverre de maagwand ook in diepere lagen beschadigd was. Nu dit uiteraard niet mogelijk is geweest, komt het mij voor, dat de gevolgtrekkingen waartoe schrijver komt, niet bewezen zijn.

Amsterdam, 20 Januari 1947

H. T. DEELMAN

EEN VEREENVOUDIGD ELECTROSHOCK-TOESTEL

Naar aanleiding van het onder bovenstaanden titel door C. KAPSENBERG in het N.T.v.G. van 18 Januari 1947 aanbevolen toestel moet ik met groote klem ont-raden dit apparaat te gebruiken. *Het is levensgevaarlijk toestellen voor gebruik op patiënten op een stadsnet aan te sluiten zonder dat bij de constructie van dat toestel allerlei veiligheidsmaatregelen in acht zijn genomen.*

Toepassingen als hier aangegeven zonder kennis der electriciteit en haar gevaren, zal meer electrocuties dan genezinger ten gevolge hebben, ook al zijn ze van te voren op een varken geprobeerd. Ik betreur het ten zeerste, dat dit stuk in het N.T.v.G. is opgenomen.

Amsterdam, 20 Januari 1947

J. VAN EBBENHORST TENGBERGEN

EEN VEREENVOUDIGD ELECTROSHOCK-TOESTEL

Onder bovenstaanden titel beschrijft collega C. KAPSENBERG in het N. T. v. G. blz. 146, 1947 een toestel, waarvan de constructie mij groote risico's voor het leven van den patiënt doet vreezen.

Electrode B (foutief met — (minus) gemerkt, het betreft hier immers wisselstroom, er is dus blijkbaar 0-leider bedoeld), is ten opzichte van „aarde" stroomloos.

Electrode A is echter tijdens het sluiten van den stroomkring met 120 volt wisselstroom tegen aarde belast. De hoeveelheid energie, die hierbij den schedel passeert, is inderdaad niet gevaarlijk, maar een zeer groot gevaar schuilt in den stroom, die via den schedel afstroomt naar een eventueele „aarde" gevormd door de aanraking van bij voorbeeld een voet van den patiënt met het ijzeren ledikant, dat op een vochtigen (tropischen!) tegelvloer staat. Immers een wisselstroom van 120 volt kan, de hartstreek passerende, met enkele milli-ampères den dood veroorzaken, zooals uit de voorbeelden in het Veiligheidsmuseum te Amsterdam onder andere blijkt. Het lijkt mij daarom noodzakelijk om tusschen het lichtnet en het toestel van collega KAPSENBERG steeds een transformator met *gescheiden* en goed geïsoleerde primaire en secundaire wikkeling te plaatsen. Een zoogenaamde spaartransformator is even gevaarlijk, daar ook hier op de secundaire wikkeling een spanning tegen aarde staat. Wil men onder de primitieve omstandigheden in Indië toch met dit toestel werken, dan zal men de uiterste zorg moeten betrachten om den patiënt van „aarde" geïsoleerd te houden: houten bed, de armen niet laten vasthouden door een verpleegster, tenzij met rubber handschoenen, en zoo voort. Daar het blijkt uit de ervaring van electro-technici, dat vroeg of laat steeds door samenloop van omstandigheden er een onverwacht goede „aarding" van het slachtoffer kan ontstaan, meen ik met den *grootsten nadruk* te moeten *waarschuwen* tegen een apparaat als dit, dat spot met de eenvoudigste regels der veiligheid zooals ze voor sterkstroom gelden.

Noordgouwe (Z.), 21 Januari 1947

P. W. K. LIGTHART